

Vec C-555/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

9. september 2021

Vnútroštátny súd:

Oberster Gerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

19. august 2021

**Žalobca (vlastne odporca v konaní o opravnom prostriedku „Revision“ na
OGH):**

Verein für Konsumenteninformation

**Žalovaná (vlastne navrhovateľka v konaní o opravnom prostriedku
„Revision“ na OGH):**

UniCredit Bank Austria AG

Predmet konania vo veci samej

Zmluvy o úvere pre spotrebiteľov týkajúce sa nehnuteľností určených na bývanie – Predčasné splatenie úveru – Primerané zníženie úrokov dlhovaných dlžníkom a nákladov závislých od doby trvania úveru, nie však nákladov nezávislých od doby trvania úveru

Predmet a právny základ podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálna otázka

Má sa článok 25 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie a o zmene smerníc 2008/48/ES a 2013/36/EÚ a nariadenia (EÚ) č. 1093/2010 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že v prípade výkonu práva dlžníka čiastočne alebo úplne splatiť sumu úveru pred uplynutím dojednanej doby sa primerane znižujú dlžníkom úroky, ktoré má zaplatiť, a náklady závislé od doby trvania úveru, zatiaľ čo chýba príslušná právna úprava o nákladoch nezávislých od doby trvania úveru?

Citované predpisy práva Únie

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie a o zmene smerníc 2008/48/ES a 2013/36/EÚ a nariadenia (EÚ) č. 1093/2010 (Ú. v. EÚ L 60, 2014, s. 34) (ďalej len „smernica 2014/17“), článok 4 a článok 25 ods. 1

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66) (ďalej len „smernica 2008/48“), článok 3 a článok 16 ods. 1

Citované vnútroštátne predpisy

Hypothekar- und Immobilienkreditgesetz (HIKrG) (zákon o hypotekárnom úvere a úvere na nehnuteľnosť, ďalej len „HIKrG“) (v znení platnom do 31. 12. 2020): § 20 Predčasné splatenie

(1) Dlužník má právo kedykoľvek čiastočne alebo úplne splatiť sumu úveru pred uplynutím dojednanej doby. Predčasné splatenie celej sumy úveru spolu s úrokmi sa považuje za vypovedanie zmluvy o úvere. Pri predčasnom splatení úveru sa dlhované úroky znižujú pomerne k zníženiu istiny spôsobenému týmto predčasným splatením a prípadne pomerne k skráteniu doby trvania úveru spôsobenému týmto predčasným splatením; náklady závislé od doby trvania úveru sa znížia primerane.

Verbraucherkreditgesetzes (VKrG) (zákon o spotrebiteľskom úvere, ďalej len „VKrG“), § 16 ods. 1

Konsumentenschutzgesetz (KSchH) (zákon o ochrane spotrebiteľa, ďalej len „KSchH“), § 28 a 29

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Žalobca je združením na ochranu záujmov spotrebiteľov. Žalovaná je úverová inštitúcia a v súvislosti s uzatváraním zmlúv o pôžičke zaistenej hypotekárnym záložným právom používa v styku so spotrebiteľmi zmluvné formuláre, ktoré v bode „predčasné splatenie“ upravujú právo na predčasné splatenie pôžičky príjmom pôžičky a zníženie dlhovaných úrokov a nákladov závislých od dĺžky trvania úveru, ale obsahujú nasledujúcu klauzulu: „Na vyjasnenie, náklady na spracovanie úveru nezávislé od dĺžky trvania úveru sa – ani pomerne – nevracajú.“
- 2 Združenie žalovalo úverovú inštitúciu na Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň, Rakúsko) o zdržanie sa používania tejto klauzuly a o zverejnenie rozsudku. Prvostupňový súd žalobu zamietol a vyhovel návrhu žalovanej na zverejnenie rozsudku, ktorým bola žaloba zamietnutá. Naproti tomu Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajský súd Viedeň, Rakúsko) vyhovel odvolaniu žalujúceho združenia a jeho žalobe v plnom rozsahu vyhovel. Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) teraz musí rozhodnúť o opravnom prostriedku „Revision“, ktorý žalovaná podala proti rozhodnutiu o odvolaní a ktorým sa domáha potvrdenia prvostupňového rozsudku.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 3 Žalobca tvrdí, že táto klauzula je v rozpore s článkom 25 ods. 1 smernice 2014/17, podľa ktorého má spotrebiteľ v prípade predčasného splatenia úveru právo na zníženie celkových nákladov spojených s úverom, pričom takéto zníženie tvoria úroky a náklady na zostávajúcu dobu trvania zmluvy. O v podstate rovnako formulovanom ustanovení článku 16 ods. 1 smernice 2008/48 Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 11. septembra 2019, Lexitor (C-383/18, EU:C:2019:702), rozhodol, že znižovať sa majú tak náklady závislé od doby trvania úveru, ako aj náklady nezávislé od doby trvania úveru. Táto judikatúra sa musí uplatňovať aj na hypotekárne úvery a úvery na nehnuteľnosti. Ustanovenie

§ 20 ods. 1 rakúskeho HIKrG, ktorým sa preberá smernica 2014/17, sa inšpirovalo ustanovením § 16 ods. 1 rakúskeho VKrG, ktorým sa preberá smernica 2008/48, pričom pre prípad predčasného splatenia úveru obe ustanovenia rovnako stanovovali pomerné zníženie dlžníkom dlhovaných úrokov a nákladov závislých od dĺžky trvania úveru, naproti tomu o nákladoch nezávislých od dĺžky trvania úveru nestanovovali nič. Obe ustanovenia by sa v zmysle vyššie uvedeného rozsudku mali v súlade so smernicami vykladať v tom zmysle, že sa majú redukovať aj náklady nezávislé od dĺžky trvania úveru.

- 4 Žalovaná namietala, že uvedený rozsudok bol vydaný iba v nadväznosti na smernicu 2008/48 a na úvery na bývanie a úvery na nehnuteľnosti sa nemá uplatňovať. Aj keď ustanovenia smerníc a zákonov, ktoré ich preberajú, sú takmer zhodné, na základe osobitostí hypotekárnych zmlúv a s prihliadnutím na rozdielnu definíciu celkových nákladov spojených s úverom v smerniciach sa musí diferencovať medzi nimi. V prípade hypotekárnych úverov a úverov na nehnuteľnosti vzniká podstatne viac nákladov nezávislých od dĺžky trvania úveru. Rozsudok vo veci Lexitor preto nemá vplyv na túto klauzulu. Aj keby sme to chceli vidieť inak, vzhľadom na jeho jasné znenie a jednoznačnú vôľu zákonodarcu nie je možné § 20 ods. 1 HIKrG interpretovať v súlade so smernicou v tomto zmysle, pretože nejde o neúmyselné neúplné prebratie.

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 5 Proti rozhodnutiu Oberster Gerichtshof (Najvyšší súdny dvor) už nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva (článok 267 ZFEÚ). Podľa judikatúry Súdného dvora musí v takom prípade vnútroštátny súd konajúci vo veci posúdiť tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia, ako aj relevanciu otázok týkajúcich sa práva Únie predkladaných Súdnemu dvoru. Stanovisko odvolacieho súdu, že výklad článku 25 smernice 2014/17 je natoľko jednoznačný, že treba vychádzať z *acte clair*, senát rozhodujúci vo veci nezdieľa.
- 6 Súdny dvor v bode 36 rozsudku vo veci Lexitor konštatoval, že článok 16 smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že právo spotrebiteľa na zníženie celkových nákladov spojených s úverom v prípade predčasného splatenia úveru zahŕňa všetky náklady, ktoré znáša spotrebiteľ. Cieľom tejto smernice je zabezpečiť vysokú ochranu spotrebiteľa (bod 29). Zahrnutie nákladov, ktoré nie sú závislé od doby trvania zmluvy, do zníženia celkových nákladov nemá neprimeraný vplyv na poskytovateľa úveru, pretože článok 16 ods. 2 smernice 2008/48 stanovuje jeho právo na kompenzáciu prípadných nákladov bezprostredne súvisiacich s predčasným splatením úveru. Podľa ponímania vnútroštátneho súdu existujú argumenty svedčiacie v prospech výkladu článku 25 ods. 1 smernice 2014/17 podľa kritérií rozsudku vo veci Lexitor, ako aj argumenty proti takému výkladu:
- 7 V prospech výkladu v zmysle rozsudku Lexitor svedčí najprv skutočnosť, že znenie článku 16 ods. 1 smernice 2008/48 a článku 25 ods. 1 smernice 2014/17 je

v druhej vete oboch ustanovení takmer identické. Cieľ smernice 2008/48 spočívajúci v zabezpečení vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov platí aj pre smernicu 2014/17.

- 8 Existujú však aj závažné dôvody v neprospech takéhoto výkladu: Podľa článku 2 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2008/48 vydanéj ešte v roku 2008 sa táto smernica nevzťahuje na zmluvy o úvere, ktoré sú zabezpečené buď hypotékou, alebo iným porovnateľným zabezpečením, ktoré sa v členskom štáte bežne používa na nehnuteľný majetok, alebo sú zabezpečené právom týkajúcim sa nehnuteľného majetku, a na zmluvy o úvere, ktorých účelom je nadobudnutie alebo zachovanie vlastníckych práv k pozemku alebo existujúcej alebo projektovanej stavbe. Uplatňovanie článku 16 ods. 1 smernice 2008/48 na predčasné splatenie takých úverov na nehnuteľnosti tak bolo vylúčené už vtedy. Smernica 2014/17 vydaná až v roku 2014 prvýkrát upravovala určité aspekty zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú zmlúv vzťahujúcich sa na úvery pre spotrebiteľov, ktoré sú zabezpečené záložným právom k nehnuteľnosti alebo iným spôsobom, a ktoré sa týkajú nehnuteľností určených na bývanie (článok 1 smernice 2014/17). K osobitostiam zmlúv o hypotekárnom úvere a zmlúv o úvere na nehnuteľnosť patrí aj to, že tento druh zmlúv o pôžičke je typicky spojený s celým radom nákladov nezávislých od doby trvania úveru, ktoré úverová inštitúcia sotva môže ovplyvniť čo do výšky a ktoré sa pri „obyčajných“ zmluvách o spotrebiteľskom úvere podliehajúcej smernici 2008/48 vôbec nevyskytujú. Keďže podľa definície uvedenej v článku 4 bode 13 smernice 2014/17 sa pod „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ majú subsumovať práve aj jednorazovo vznikajúce poplatky za ocenenie, zápis hypotéky do katastra nehnuteľností alebo overenie podpisu, ktoré vznikajú typicky pri takýchto zmluvách, avšak hospodársky vonkoncom nie sú príjmom poskytovateľa úveru, vnútroštátnemu súdu sa nezdá byť vylúčený taký výklad článku 25 ods. 1 smernice 2014/17, podľa ktorého by toto ustanovenie nemalo nariaďovať právo na zníženie nákladov nezávislých od doby trvania úveru pre oblasť úverov na nehnuteľnosti. Záujmy ochrany spotrebiteľov by takýto výklad negatívne neovplyvnil, pretože práve povinnosť poskytovateľa úveru vrátiť takéto náklady nezávislé od dĺžky trvania úveru by v zmysle článku 25 ods. 3 smernice 2014/17 mohla viesť k náhrade prípadných nákladov priamo súvisiacich s predčasným splatením úveru, ktoré by tým možno vznikli.
- 9 Od zodpovedania prejudiciálnej otázky predloženej Súdnemu dvoru Európskej únie závisí rozhodnutie vnútroštátneho súdu. Ak bude odpoveď na otázku záporná, klauzula použitá žalovanou zodpovedala právnomu stavu platnému do 31. decembra 2020, takže jej použitie by v žiadnom prípade nemohlo zakladať povinnosť žalovanej zdržať sa jej použitia. Naproti tomu, ak bude otázka zodpovedaná kladne, Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) by musel zodpovedať otázku, či a prípadne ako je možné interpretovať § 20 ods. 1 starého znenia HIKrG v súlade so smernicou.